

Pravda

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2000](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2000](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 20. 1. 2000
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 20. 1. 2000

Pravda

Sókratovský paradox, k němuž se vrací např. Kierkegaard ve *Filosofických drobttech*, možná není takovým paradoxem, za jaký jej měl sám Sókratés a jakým se možná opravdu zdá některým lidem dodnes. Je jen třeba blíže rozebrat, oč tu vlastně v onom hledání pravdy či tázání po pravdě jde. Pochopitelně se tu netážeme a nechceme tázat nesmyslně na něco, o čem vůbec nic nevíme, nýbrž většinou na něco, o čem něco víme, ale čím si ve svém vědění nejsme tak docela jisti. Má-li ostatně otázka (jakákoli otázka) vůbec dávat smysl, musí být nějak spjata s docela určitým kontextem, a to nejen slovním, řečovým, ale také situačním. Říká-li tedy Kierkegaard (6926, str. 12), že o pravdě, která má být učena, musíme předpokládat, že není („insofern die Wahrheit gelehrt werden soll, muß sie ja als nichtseiend vorausgesetzt werden“), můžeme to přijmout a dokonce interpretačně rozvést právě v onom kierkegaardovském smyslu, který se značně liší od sókratovského. Pravda, na kterou se tážeme, vskutku není „jsoucí“, neboť není žádným „jsoucím“. A pokud se tážeme na nějaké jsoucno, na něco jsoucího, tážeme se na ně v tom smyslu, že chceme vědět, jak se to s ním má doopravdy, tj. ve světle pravdy, v perspektivě pravdy. Jinak řečeno: o tom „něčem jsoucím“ chceme vědět něco navíc, totiž pravdu o něm. Jinak totiž je možno se o témž „něčem jsoucím“ dozvědět i leccos jiného, neplatného nebo nepravdivého. Z toho je zřejmé, že pravdivostí (či pravdou), o kterou nám v takové otázce jde, nemáme na mysli pravdivost (či pravdu) samotného jsoucího, nýbrž pravdivost (pravdu) něčeho jiného, co se však významně a jedinečně k onomu jsoucímu vztahuje. Obvykle máme na mysli soud, výpověď nebo výrok o onom jsoucím.

(Praha, 000120-1.)